

Rozkaz operacyjny nr 10000 do Bitwy Warszawskiej Instytut Piłsudskiego w Ameryce
zakończył digitalizację

[Akt Szefa Sztabu](#)

[Generalnego Wojska Polskiego](#)

generała Tadeusza Rozwadowskiego. Wszystkie dokumenty z tej części naszego archiwum są już dostępne w Internecie. Są one bardzo ważnym materiałem dla historyków i osób zainteresowanych przebiegiem walk z najazdem bolszewickim na Polskę w 1920 roku. Większość dokumentów mówi o tym, co działo się w lipcu, sierpniu i wrześniu 1920 roku. Są wśród nich raporty z dramatycznej sytuacji wojsk polskich cofających się przed Armią Czerwoną i sprawozdania pozwalające odtworzyć przebieg Bitwy Warszawskiej w dniach 15 i 16 sierpnia. Są też relacje pokazujące kolejne fazy polskiego kontrnatarcia i pościgu za bolszewikami. Bezcennym dokumentem jest Rozkaz Operacyjny nr 8358/III Szefa Sztabu Generalnego przedstawiający organizację trzech frontów antybolszewickich i wyznaczający strategiczne zadania dla poszczególnych armii. Bezcenny jest również słynny Tajny Rozkaz Operacyjny nr 10000 z 10 sierpnia 1920 roku napisany własnoręcznie przez generała Rozwadowskiego po dyskusji z Józefem Piłsudskim, wraz ze szkicami sytuacyjnymi przedstawiającymi dwa warianty okrążenia wojsk bolszewickich nacierających na Warszawę. Podpisali się pod nim dowódcy poszczególnych odcinków antybolszewickiego frontu. Kluczowe znaczenie ma też Rozkaz Operacyjny Naczelnego Wodza wydany 15 sierpnia, w którym informuje on o przejęciu przez siebie naczelnego dowództwa. Następnego dnia Piłsudski sam ruszył do walki, kierując uderzeniem znanym jako Wieprza na tyły bolszewickich oddziałów. Kolejne rozkazy oraz odręczna korespondencja Piłsudskiego z Rozwadowskim mówią o wzorowym porozumieniu i współdziałaniu obu tych dowódców. Widać w nich również wielki szacunek i lojalność Rozwadowskiego w stosunku do naczelnego wodza. Piłsudski docenił jego zasługi w postaci awansu na generała broni i oficjalnego listu ze specjalnym podziękowaniem.

Opracowanie zwycięskiej strategii nie byłoby możliwe bez przechwycenia i rozpracowania szyfrogramów sowieckich, w których zawarte są plany zmierzające do pokonania armii polskich i zdobycia Warszawy. One również zostały zdigitalizowane i można je zobaczyć w Aktach Generała Rozwadowskiego.

Wśród zdigitalizowanych dokumentów są także sprawozdania i informacje operacyjne generałów: Józefa Hallera, dowodzącego frontem północno-wschodnim, Stanisława Hallera kierującego frontem południowym i Władysława Sikorskiego nacierającego od północy na trzy sowieckie armie, znacznie liczniejsze od jego armii. Wiele frontowych informacji znajduje się również w meldunkach dowództwa 3, 5 i 6 Armii Polskiej oraz generała Kazimierza Sosnkowskiego i w sprawozdaniach samego generała Rozwadowskiego.

Digitalizacja umożliwia poznanie korespondencji polskich dowódców z francuskimi generałami, kierującymi Francuską Misją Wojskową w Polsce, w której przedstawiają oni swoje analizy sytuacji na froncie polsko-bolszewickim. Istotne uwagi można znaleźć też w oficjalnych komunikatach, sprawozdaniach i listach generałów: Paula Henrysa, Maxime'a Weyganda i pułkownika Gastona Billotte. Lektura tych dokumentów pozwala prześledzić przebieg decydujących faz walki z bolszewikami widzianych oczami Francuzów współpracujących z Naczelnym Dowództwem Armii Polskiej. Szczególne znaczenie mają wnioski i koncepcje operacyjne wspomnianego generała Weyganda.

Bardzo ważną częścią Akt Generała Rozwadowskiego jest zbiór dokumentów dotyczących Litwy Środkowej mówiących o Litwinach popierających bolszewików i ich walkach z Polakami we wrześniu 1920 roku. Kolejny zbiór mówi o zajęciu Wilna przez wojska generała Żeligowskiego. Nie mniej istotne są dokumenty rejestrujące sytuację w Gdańsku i relacje tego Wolnego Miasta z Polską na przełomie lat 1920/21.

Do zdigitalizowanych akt zjrzą zapewne osoby pasjonujące się historią powstawania państwa polskiego po 123 latach rozbiorów. Dzięki nim można w dużym stopniu odtworzyć przebieg pertraktacji pokojowych z Rosją Sowiecką zakończonych Traktatem Ryskim i przygotowania do wytyczenia granicy polsko-sowieckiej. Brał w nich udział też generał Rozwadowski, zgłaszając postulaty natury militarnej i ekonomicznej. Badacze poszukujący zakulisowych i personalnych informacji mają teraz ułatwiony dostęp do nich dzięki digitalizacji depesz, listów, raportów, skarg i zażaleń z roku 1920 i 1921.

Udostępnione w Internecie Akta Generała Rozwadowskiego ułatwią pracę przyszłym jego biografom i historykom zamierzających opisać jego zasługi dla Polski. O nim samym wiele mówią odręczne dopiski na marginesach dokumentów i ułożenie przez niego tychże akt z

uwzględnieniem chronologii i wagi zagadnień. Siłą rzeczy odbija się w nich sam Generał jako znakomity znawca sztuki wojennej i równie znakomity strateg podporządkowany lojalnie naczelnemu wodzowi.

Jego wczesne osiągnięcia i wynalazki już przed Pierwszą Wojną Światową były docenione w Monarchii Austro-Węgierskiej i w Rumunii. Obrona Lwowa na przełomie lat 1918/1919 uczyniła z niego nie tylko bohatera tego miasta, ale także bohatera narodowego. To na jego rozkaz powstał oddział Straży Graniczno-Wojskowej, który był pierwowzorem Korpusu Ochrony Pogranicza. Na jego rozkaz powstała także dywizja jazdy, która stała się załącznikiem kawalerii. Jako pierwszy przedstawił projekt organizacji polskich władz wojskowych, zmodyfikowany później przez Piłsudskiego. Był znakomitym szefem Polskiej Misji Wojskowej w Paryżu, gdzie pozyskał marszałka Focha dla Polski w sytuacji zagrożenia jej przez nawałę bolszewicką. Po zwycięstwie nad bolszewikami był świetnym Generalnym Inspektorem Jazdy, znanej później jako Kawaleria Polska. Podczas Przewrotu Majowego stanął po stronie legalnego rządu, co ściągnęło na niego gniew Piłsudskiego. Został fałszywie oskarżony o przestępstwa natury kryminalnej i osadzony w więzieniu na wileńskim Antokolu. Zmarł w niewyjaśnionych okolicznościach w 1928 roku. Pochowany został z wielkimi honorami na Cmentarzu Orłąt Polskich we Lwowie. W latach 70. ub. wieku, w obawie przed zniszczeniem jego szczątków przez ówczesne komunistyczne władze ukraińskie, zostały one przeniesione w nieznane dotychczas miejsce, najprawdopodobniej na Cmentarzu Łyczakowskim.

W zdigitalizowanych aktach nie ma dokumentów mówiących o działalności Rozwadowskiego przed rokiem 1920 i po roku 1921. Natomiast dokumenty, które teraz udostępniliśmy w Internecie mówią bezspornie o tym, iż był on wielkim patriotą i wielkim generałem.

Andrzej Józef Dąbrowski

Artykuł ukazuje się jednocześnie *na stronie Instytutu Piłsudskiego w Ameryce*

Digitalizacja zespołu Nr. 3: "Akt Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego generała Tadeusza Rozwadowskiego" rozpoczęła się w roku 2016. Zespół spaginowała Barbara Lach, skanowali: Tomasz Draus, Aleksandra Korga, Nicole Kuszykiewicz i Karolina Niepokój, a opisał Andrzej Józef Dąbrowski. Jesteśmy wdzięczni Polsko-Słowiańskiej Federalnej Unii Kredytowej, Konsulatowi Generalnemu RP w Nowym Jorku oraz wielu indywidualnym darczyńcom, a szczególnie Zofii J. Wierchun, Adamowi i Ewie Bąk, Eugene J. Trela i Peterowi Święcickiemu za szczerze donacje które umożliwiły digitalizację naszych zasobów. Digitalizacja zespołu Nr. 3 była także sponsorowana przez grant Senatu RP w roku 2017.

Akta generała Tadeusza Rozwadowskiego dostępne online

Wpisany przez Andrzej Józef Dąbrowski

środa, 27 września 2017 21:26 - Poprawiony czwartek, 28 września 2017 11:26

Może Cie też zainteresować:

- [Kolekcja map online](#)
- [Archiwum Adiutantury Generalnej Naczelnego Wodza w pełni zdigitalizowane](#)
- [Dlaczego cyfrowo?](#)